

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 181/2019-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. decembra 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o., Heydukova 12, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Jakub Mandelík, PhD., ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 19 C 74/2016 z 24. júna 2019, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. augusta 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o., Heydukova 12, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Jakub

Mandelík, PhD., ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 19 C 74/2016 z 24. júna 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka bola stranou v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 19 C 74/2016 v procesnom pozastavení žalobkyne, ktorá sa proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), domáhala náhrady škody na zdraví v sume 20 077,20 € s príslušenstvom, ku ktorej došlo v súvislosti s dopravnou nehodou. Povinnosť žalovanej likvidovať poistnú udalosť bola založená zmluvou o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla.

3. V predmetnom konaní okresný súd 14. februára 2018 nariadil znalecké dokazovanie pre účely preverenia psychických následkov na zdravotnom stave sťažovateľky. Znalecká organizácia vypracovala 6. novembra 2018 znalecký posudok, v ktorom sťažovateľke stanovila nárok na náhradu škody na zdraví za položku č. 255 prílohy č. 1 zákona č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov – vážne duševné poruchy vzniknuté pôsobením otrasných zážitkov alebo iných nepriaznivých psychologických činiteľov a tiesnivých situácií, ktorý sťažovateľka v súdnom konaní pôvodnou žalobou neuplatňovala.

4. Na podklade uvedeného sťažovateľka podaním z 5. júna 2019 navrhla pripustenie zmeny žaloby a žiadala rozšíriť žalobu v rozsahu položky č. 255. Na pojednávaní,

ktoré sa uskutočnilo 24. júna 2019, okresný súd uznesením návrh na rozšírenie žaloby zamietol a meritórnym spôsobom rozhodol aj o ďalších nárokoch sťažovateľky.

5. Ústavnou sťažnosťou sťažovateľka napáda uznesenie okresného súdu, ktorým došlo k zamietnutiu jej návrhu na pripustenie zmeny žaloby v kvantitatívne rozširujúcom smere, a to aj napriek tomu, že sťažovateľkou rozšírený nárok vychádzal z totožného skutkového základu a podkladom pre zmenu žalobného nároku bol znalecký posudok, ktorý vypracovala okresným súdom ustanovená znalecká organizácia.

6. S prihliadnutím na zákonné ustanovenie § 143 a nasl. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), ktoré negatívnym spôsobom enumeruje podmienky na nepripustenie zmeny žaloby, sťažovateľka uzatvára, že jedinou povinnosťou okresného súdu bolo posúdiť, či s ohľadom na hospodárnosť konania výsledky doterajšieho dokazovania umožňujú v konaní pokračovať s rozšírenou žalobou, a pritom je evidentné, že k rozšíreniu žaloby došlo práve na základe výsledkov vykonaného dokazovania. Sťažovateľka je preto toho názoru, že boli splnené všetky predpoklady na to, aby súd v znení rozšírenia žaloby pokračoval v konaní.

7. Formalistický výklad príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku zo strany okresného súdu je podľa názoru sťažovateľky v rozpore s materiálnym poňatím právneho štátu. Okrem samotného rozhodnutia sťažovateľka napáda aj nesúlad jeho odôvodnenia, keďže sa ním okresný súd obmedzil len na konštatovanie, v zmysle ktorého výsledky doterajšieho dokazovania nie sú podkladom pre dané konanie. Okresný súd zároveň v napadnutom uznesení zdôraznil, že sťažovateľka účelovo mení petit žaloby v záujme finančného prospechu.

8. Odôvodnenie napadnutého uznesenia okresného súdu je podľa názoru sťažovateľky arbitrárne a svojvoľné, keďže je založené výlučne na svojvoľnom posúdení skutkového stavu. Navyše sťažovateľka namieta odôvodnenie okresného súdu, podľa ktorého je jej nárok premlčaný, a v tomto kontexte tvrdí, že v danom prípade okresný

súd nebol oprávnený sa nijakým spôsobom vyjadrovať k hmotnoprávnym aspektom uplatňovaného práva.

9. S odkazom na odôvodnenie obsiahnuté v náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 472/2014 z 28. októbra 2014 týkajúce sa obdobnej veci, ako je vec sťažovateľky, táto zdôrazňuje, že výkon súdnej moci sa v jej prípade nezameriaval na ochranu subjektívnych práv a meritórne prejednanie veci, ale na čo najrýchlejšie ukončenie prípadu.

10. K prípustnosti ústavnej sťažnosti sťažovateľka zdôrazňuje, že Civilný sporový poriadok nepripúšťa proti uzneseniu okresného súdu o zamietnutí návrhu na pripustenie zmeny žaloby odvolanie ako riadny opravný prostriedok ani dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok. Vzhľadom na uvedené je podľa sťažovateľky daný priestor na procesnú nápravu porušených práv sťažovateľky zo strany ústavného súdu.

11. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, zruší toto uznesenie a vec vráti okresnému súdu na ďalšie konanie a sťažovateľke prizná náhradu trov konania v sume 712,66 €.

II.

12. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. V súlade s čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

15. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

16. V súlade s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. V súlade s § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (odsek 1). Ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd (odsek 2).

18. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

19. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

20. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

21. V judikatúre ústavného súdu sa taktiež stabilne zdôrazňuje, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci (I. ÚS 214/09).

22. K reálnemu uplatneniu právomoci ústavného súdu rozhodnúť o porušení základných práv a slobôd v zmysle čl. 127 ústavy môže vzhľadom na princíp subsidiarity dôjsť len vtedy, ak všeobecný súd alebo iný orgán verejnej moci svojím právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom v konkrétnej veci poruší základné práva alebo slobody, a to až po vyčerpaní všetkých opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov nápravy, ktoré zákon sťažovateľom na ochranu ich základných práv a slobôd účinne poskytuje.

III.

23. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že proti uzneseniu súdu prvej inštancie o nepripustení zmeny žaloby nie je prípustné odvolanie, preto zastáva názor, že právomoc ústavného súdu je daná. Podľa názoru ústavného súdu je daný dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti z dôvodu neprípustnosti.

24. Podľa § 355 ods. 2 CSP proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon pripúšťa.

25. V súlade s § 357 CSP odvolanie je prípustné proti uzneseniu súdu prvej inštancie o a) zastavení konania, b) odmietnutí podania vo veci samej, c) odmietnutí žaloby na obnovu konania, d) návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia, e) zrušení neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia podľa § 334 a § 335 ods. 1, f) návrhu na opravu chýb v písaní a počítaní a iných zrejmých nesprávností, okrem odôvodnenia, g) zamietnutí návrhu na doplnenie rozsudku, h) zamietnutí návrhu na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, i) návrhu na predbežnú vykonateľnosť rozsudku, j) odklade vykonateľnosti rozhodnutia, k) povinnosti zložiť zábezpeku vo veciach práva duševného vlastníctva, l) zabezpečení dôkazného prostriedku, m) nároku na náhradu trov konania, n) prerušenia konania podľa § 162 ods. 1 písm. a) a § 164, o) návrhu na uznanie cudzieho rozhodnutia, o návrhu na vyhlásenie vykonateľnosti cudzieho rozhodnutia a vo veciach výkonu cudzieho rozhodnutia.

26. Podľa § 365 ods. 1 CSP odvolanie možno odôvodniť len tým, že a) neboli splnené procesné podmienky, b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces... h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

27. V súlade s § 365 ods. 2 CSP odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

28. Podľa § 389 ods. 2 CSP ak sú dané odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 2, odvolací súd zruší odvolaním napadnuté rozhodnutie vo veci samej a zároveň zruší aj právoplatné uznesenie, ktoré rozhodnutiu vo veci samej predchádzalo.

29. Zmenou žaloby sa uplatňuje dispozičná zásada civilného procesu, keď žalobca ako *dominus litis* sám určuje, akého nároku sa na podklade tvrdeného skutkového stavu žalobou domáha. Z citovaných ustanovení Civilného sporového poriadku (§ 355

ods. 2 v spojení s § 357 CSP *a contrario*) vyplýva neprípustnosť odvolania proti uzneseniu súdu prvej inštancie o (ne)pripustení zmeny žaloby tak, ako to tvrdí aj samotná sťažovateľka. Aj napriek uvedenému však nová právna úprava obsiahnutá v § 365 ods. 2 CSP vzťahuje vady podľa § 365 ods. 1 písm. a) až h) CSP aj na právoplatné uznesenia súdu prvej inštancie, ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutia vo veci samej. Za predpokladu, že vada predmetného uznesenia, resp. vada konania, ktoré predchádzalo vydaniu tohto uznesenia, je daná a zároveň je daný aj jej vplyv na meritórne rozhodnutie súdu prvej inštancie, odvolací súd postupom podľa § 389 ods. 2 CSP zruší predmetné uznesenie, ako aj rozhodnutie meritórne.

30. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka podala 21. augusta 2019 proti rozsudku okresného súdu č. k. 19 C 74/2016-283 z 24. júna 2019 odvolanie, ktorým okrem iného (bod III odvolania) namietala aj vadu touto ústavnou sťažnosťou napadnutého uznesenia okresného súdu o zamietnutí návrhu na pripustenie zmeny žaloby.

31. V odvolaní proti rozsudku okresného súdu č. k. 19 C 74/2016-283 z 24. júna 2019 sťažovateľka na podklade totožnej argumentácie, akou odôvodňuje porušenie práv zaručených ústavou a dohovorom v ústavnej sťažnosti, zdôraznila, že *„uznesením súdu, ktorým zamietol návrh žalobkyne na rozšírenie žaloby, došlo v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces, čo zakladá vadu uznesenia, ktorá sa premietla aj do rozhodnutia súdu vo veci samej.“*

32. Návrhom na rozhodnutie vo veci podaného odvolania sa sťažovateľka domáha v zmysle § 389 ods. 2 CSP zrušenia rozsudku okresného súdu č. k. 19 C 74/2016-283 z 24. júna 2019 a napadnutého uznesenia okresného súdu, ktoré mu predchádzalo.

33. Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že sťažovateľka v súlade s novou procesno-právnu úpravou obsiahnutou predovšetkým v § 365 ods. 2 CSP využila možnosť odvolaním ako riadnym opravným prostriedkom smerujúcim proti meritórnemu rozhodnutiu napadnúť aj uznesenie súdu prvej inštancie predchádzajúce tomuto meritórnemu rozhodnutiu.

34. Súbežným podaním odvolania, ktorým nepriamo napáda (aj) uznesenie súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu na rozšírenie žaloby, a ústavnej sťažnosti však sťažovateľka v posudzovanej veci nerešpektovala subsidiárne postavenie ústavného súdu. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju stabilnú judikatúru (m. m. napr. IV. ÚS 177/05), podľa ktorej vyčerpaním opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, nemožno rozumieť samotné podanie tohto prostriedku oprávnenou osobou, ale až rozhodnutie o ňom príslušným orgánom. Sťažovateľka síce odvolanie ako účinný právny prostriedok nápravy svojich práv aj vo vzťahu k napadnutému uzneseniu okresného súdu podala, o podanom odvolaní však nebolo dosiaľ rozhodnuté.

35. V okolnostiach prípadu preto sťažovateľka podaním ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a súčasným podaním odvolania, ktorým sa domáha zrušenia (aj) napadnutého uznesenia okresného súdu, vedome vytvorila stav, keď by o jej veci mali súbežne rozhodovať dva orgány súdneho typu (ústavný súd konajúci o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a príslušný krajský súd konajúci o podanom odvolaní), čo nie je v podmienkach právneho štátu rešpektujúceho princíp právnej istoty prijateľné. Vzhľadom na skutočnosť, že uplatnenie právomoci odvolacieho súdu predchádza uplatneniu právomoci ústavného súdu, možno potom podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu ešte pred rozhodnutím odvolacieho súdu o uplatnenom riadnom opravnom prostriedku spôsobilom zrušiť napadnuté uznesenie okresného súdu považovať za predčasné (m. m. IV. ÚS 142/2010), čo zakladá dôvod na jej odmietnutie ako neprípustnej.

36. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že ústavná sťažnosť sťažovateľky vo veci namietaného porušenia jej v ústavnej sťažnosti označených práv napadnutým uznesením okresného súdu je podaná predčasne, pretože ochrany svojich základných práv alebo slobôd sa sťažovateľka môže domôcť v odvolacom konaní, ktoré sama iniciovala. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť sťažovateľky uplatnením zásady *ratione temporis* odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

37. V dôsledku odmietnutia ústavnej sťažnosti stratilo rozhodovanie o ďalších návrhoch uplatnených v ústavnej sťažnosti svojej opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2019

Miroslav Duriš
predseda senátu